

פרשת וישב

נושא השבוע: יוסף וכתונת הפסים

נושא השבוע

כתונת הפסים שעשה יעקב לבנו הקטן יוסף, הפכה ל**סמל**. בדף הפרשה ניתן למצוא התייחסות לסמל זה משתי נקודות מבט: **האחת**, מורכבות היחסים בתוך המשפחה - יחסי הורים, ילדים ואחים קנאה ותחרות. **והשניה** - המשמעות הסמלית של בגדים בכלל וכתונת הפסים בפרט.

במשפחתו של יעקב שנים עשר בנים, הבן המועדף הוא בנה של **האשה המועדפת** - היא רחל. יוסף, מוכשר מפונק ואהוב, שקוע בתחושת התנשאות וחשיבות עצמית **מוקע** על ידי אחיו וקנאתם.

מיהו הסובל, יוסף או האחים? על פניו נראה שהאחים, העדים יום ויום ושעה שעה **להעדפה בוטה** של אביהם את יוסף, סובלים יותר. אך האם אין תחושת הגדלות העצמית של יוסף מלווה גם בחוסר ביטחון? ומה לגבי **בדידותו** החברתית של יוסף ב"מגדל השן"? אם רק ידעו האחים לגבור על קנאתם ולראות גם את חולשתו של יוסף, ואילו רק היה לומד יעקב שבאהבתו המוגזמת הוא אינו מגונן על בנו אלא דווקא **ממוטט** אותו...

הביטוי "**כתונת פסים**" מופיע ארבע פעמים במקרא ומשמעותו לא לגמרי ברורה. כנראה מדובר בבגד מפואר המיועד לבני משפחת מלוכה. מציורי קיר בני התקופה נראה כי נסיכים במצרים ובמסופוטמיה לבשו לבוש צבעוני מיוחד בעל אימרה מרובת צבעים.

האם גם היום בגדים הם סמל למעמד? מה מעידים הבגדים על האדם הלושב אותם?

מה בפרשה

- **יוסף נמכר לעבדות** - יוסף היה מושא לקנאת אחיו. הם התנכלו לו להמיתו, ולבסוף מכרו אותו לעבד. ליעקב סיפרו שחיה רעה טרפה אותו.
- **יהודה ותמר** - יהודה נשא לו אשה כנענית, היא ילדה לו שני בנים, והם מתו. תמר שנשאה לשניהם התחפשה לזונה ויהודה בא אליה וממנו נולדו התאומים.
- **יוסף ואשת פוטיפר** - יוסף נמכר לעבד לפוטיפר, אחד מגדולי המלכות במצרים וזה מינה אותו למנהל משק ביתו. אשתו חשקה בו וניסתה לפתותו ומאחר שסירב התלוננה שאנס אותה. יוסף הושם בבית הסוהר.
- **יוסף בבית הסוהר** - יוסף פגש את שר המשקים ושר האופים, ופתר להם חלומות שחלמו, ופתרונותיו נתקיימו.

פרשות

גם **רש"י** וגם **רד"ק** מצטטים את הפרשנות הדרשנית (בבלי שבת כ"ב ע"א) המסתמכת על **הכפילות** - הרי אם כתוב "הבור **ריק**" בוודאי שאים בו **מים**, מדוע מודגש גם שאין בו מים? המטרה היא להפנות את תשומת ליבנו לכך שהבור ריק ממים אבל לא ממרעין בישין אחרים כגון **נחשים ועקרבים**. **רד"ק** עסוק בשאלה אם האחים התכוונו להרוג את יוסף או רק להתעלל בו. לכאורה מן המילים "אין בו מים" משתמע שלא התכוונו להרוג אותו כי אם היה בו מים היה **טובע** מיד. אך לפי הדרש מסתמן שאכן רצו להרוג.

נושאים לדיון:

- מדוע לדעתכם בחר רש"י לומר שהיו בבור "נחשים ועקרבים"? מדוע לא אמר למשל "עצים ואבנים"?
- האם אתם מסכימים עם רד"ק וחושבים שהאחים באמת התכוונו להרוג את יוסף?

מ

מדרש זה נקרא 'מדרש הלכה', הלכה הנלמדת מתוך פסוק.

ד

ההלכה היא: אסור לאדם לתת עדיפות לאחד מבניו. הכוונה היא לעדיפות שניתנת

ר

כיצד נלמדת ההלכה מן המקרא? בקריאת כל סיפורו של יוסף אנו רואים השתלשלות

ש

כאן ניתן לשאול את התלמידים: האם באמת חושבים שהעדפה זו – שבאה לידי

נושאים לדיון:

- האם פגשתם במקרה של העדפה בין ילדים במשפחה, בחברה, בכיתה? את מי
- האם קרה שהורכם רצו ללמד אתכם משהו וכדי לחזק את אמירתם סיפרו לכם

ה

בשיר "הילדה הכי יפה בגן" מוצג סיפורו של הילדה שהיא "הכי הכי" בגן. הילד

המסתכל בה רואה אותה כמושלמת, וכל פרט בה נראה בעיניו "הכי יפה". גם יוסף היה

אולי "הכי הכי" בעיני אביו.

ש

בשיר לא מצויינת תחושת קנאה אלא להפך פירגון וניסיון להתחבר ("כשהיא מחייכת

גם אני מחייך"), ניתן לשאול את התלמידים היכן עובר הגבול בין השניים, מתי אנו

אוהבים ומפרגנים אחד לשני ומתי אנו מקנאים. האם קנאה היא עניין של גיל?

ר